

תלפני

ה'ר"אמט או"ך
ה'א"האר"ן
נאר ד'ר'אר'פסט
עם בא'האר'צ'ען

אור ובהירות בעבודת השם במשנת ברסלב

והפסתי את לב האבן מכשרכם
ונתתי לכם לב פשוט

במדבר
גליץ בא | תשפ"ב

אור להביות הלב של איש הישראלי
בערך מאד עד לב השמים לה' יתברך,
ואין סוף ואין תכלית להשקפה

לב ונפש של דברי

וכי תאמרו מה נאכל...

אמת שצריך להשקיע את עצמנו באוהלה של תורה אך 'פרנסה' מה תהא עליה?! // המלחמה של 'שער החמישים'

'קבלת התורה' מתקרבת ובאה, זה הזמן לעורר מתוכנו את תשוקת הלב שיש לכל אחד מאתנו להיטמן באוהלה של תורה בשלימות, ולנתק כל זיק של שייכות להבלי וטרדות העולם הזה. אולם, כאשר אנו מעוררים את הרצון הזה, אנו נוטים ע"פ רוב להתייבש מיד... אנו נזכרים בכל ההתחייבויות היום יומיות המוטלות עלינו, שמונעות אותנו מלפרוש ולהשליך מעלינו הכל.

בראש כל הטרדות עומדת 'טרדת הפרנסה' הקדושה... כשאנו עוצרים ומתבוננים כמה תורה ותפילה ויתרנו והפסדנו בשבילה, אנו נחרדים ומזועזעים. "מה יהיה הסוף?!" - אנחנו שואלים את עצמנו - "איך נזכה להיגאל באמת מטרדות העוה"ז ולצאת מעבודת הפרנסה לחירות? הרי ברור שחייבים לעשות משהו בשביל להתפרנס, ואם כן מהי תקוותנו?!"

כדרכם של יהודים נשיב בשאלה נוספת: מהי השייכות של פטירת דוד המלך, מחבר ספר התהילים, לזמן מתן תורתנו? התורה היא כולה דעת ושכל, ואילו התהילים הם פרקים של הלל ותחינה, כשגם דוד המלך עצמו היה כולו שירות ותשבחות, "נעים זמירות ישראל", וכיצד מתוועדים שני אלה יחד בפונדק אחד?!

מוהרנ"ת בספרו 'ליקוטי הלכות' מבאר את הקושיות והקשיים העצומים שמלווים את חיינו, עם דעת של גאולה. וכה הם תוכן ותמצית דבריו המאירים:

לעומת 'שער החמישים' של הקדושה - אליו אנחנו זוכים בקבלת התורה, לאחר מ"ט ימים של הזדככות מוזהמת מצרים - עומד 'שער החמישים' של הטומאה, ועניינו הוא אותה וזהמת מצרים ששמה: 'תאוות ממון'.

מידה זו של רדיפת הממון קשה היא מכל התאוות, שהרי כל אחד מוכרח להתעסק איתה, כדי להביא טרף לביתו ולכלכל עצמו כפי הנצרך לו. אולם היא מסיתה את האדם ליפול בה לגמרי, וכאשר נופלים לתוכה היא גרועה אף יותר מתאוות אחרות, כיון שהיא נדמית לצורך והיתר גמור.

תאוה זו שואבת את כל חיותו של האדם ומסובבת אותו כל ימי חייו; כל פעם הוא מדמה בנפשו שהנה כבר כבר הוא הולך להרוויח את הריווח הגדול, והרי 'סך הכל' הוא רוצה את זה רק כדי שיוכל לעבוד את ה' בשלווה, וכך שוב ושוב... עד שהוא מוצא את עצמו עם זקן לבן, כשכל חייו ירדו לטמיון ח"ו.

כדי להיכנס ל'שער החמישים' של הקדושה' שהיא תורת ה' שניתנה ביום החמישים לעומר, ולהינצל מהתאוה הזו העומדת כנגדה - אין עצה אלא על ידי 'ספר התהילים', שנחשב אף הוא משער החמישים, וחמשת ספריו מכוונים כנגד חמשה חומשי תורה. שכן, הדרך לזכות לכל חומש וחומש מחומשי התורה, היא רק להתחנן לה' שניצל מהתאוה הנוראה הזו שהיא יוון מצולה ואין מעמד, ואין לנו שום סיכוי להינצל ממנה בעצמנו לבד.

מוהרנ"ת מביא את דברי חז"ל ש"כל האומר תהילה לדוד שלוש פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא", ואת הטעם הם מסבירים, כיון שיש בו פסוק של פרנסה, וגם יש בו את כל אותיות הא"ב. והוא מגלה איך מרומזת כאן הדרך הנוראה הזו:

'שני הטעמים אחד הם', כותב מוהרנ"ת, 'כי הדרך לזכות ולהיות בן עולם הבא עוברת דווקא בכוח של דוד המלך שהוא 'תהילה לדוד', ורק על ידי כך שאנו מגלים שה' יתברך הוא זה ש'פותח את ידך ומשביע לכל חי', ואנחנו מהללים אותו ומתחננים אליו שיעזור לנו להאמין בכך באמת, ולא ליפול לדמיונות של עשירות ופרנסה. רק כך נזכה להינצל מתאוות ממון. ואז בוודאי נרוץ ככפירים אחרי ה', ונדעה נרדפה לדעת את ה' ואת תורתו הקדושה'.

בהמשך מוסיף מוהרנ"ת ומבאר את דברי חז"ל על כך ש'בתהילה לדוד' אין פסוק שמתחיל באות נו"ן כמו שאר האותיות, כיון שהפסוק שמתחיל בנו"ן הוא 'נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל' וכיון שנרמז בו נפילתם של ישראל נרמזה האות בפסוק הבא 'סומך ה' לכל הנופלים'.

וסוד הדבר הוא: אם היה נכתב הפסוק של אות נ' המרמז על 'שער החמישים', היה מתגבר כנגדו שער החמישים של הטומאה שהוא תאוות הממון ולא הייתה תקומה לישראל. אך עתה, הוא מרמז ומורה שה' 'סומך לכל הנופלים' באותה תאוה נוראה, ומפרנס אותם ברחמיו על ידי ש'עני כל אליך ישרו, ואתה נתן להם את אכלם בעתו' וכאשר 'יקראו אליו באמת' אזי 'ישמע וישעם במהרה'.

"ועל ידי שישליך על ה' יהבו ויבטח בה' שיפרנסו אפילו אם יעסוק כמה שעות ביום בהדיבור הקדוש של תפילה ותורה ושירה, אזי 'מובטח לו שהוא בן העולם הבא', כי על ידי זה יזכה בוודאי להתקרב לה' יתברך" (לשון מוהרנ"ת שם).

איש על דגלו באתת לבית אבתם יחנו בני ישראל מנמד סביב לאהל מועד יחנו (במדבר ב, ב)

בכל אחד מישראל יש יופי ופאר נפלא, גם בך ובחברך. אך היופי הנפלא הזה אינו יכול להאיר ולהתגלות, כי אם על ידי ה'כלליות' שייכללו נשמות ישראל זה בזה. רק כאשר תושלם התמונה הכוללת את כל הצבעים והגוונים, יתגלה עוצם ההתפארות והיופי הנפלא שיש בכל צבע וגוון, ובכך יתעורר הרצון והשתוקקות הנמשך מכלליות כזו.

זוהי הסיבה שהיו ישראל הולכים במדבר 'איש על מחנהו ואיש על דגלו', כל שבט בדגלו הנושא גוון השייך לשורשו, וכולם כאחד חנו ונסעו סביב המשכן זה כנגד זה, להמשיך כאחד יחד הארת הרצון המופלג והדעת של משה רבינו השורה באוהל מועד, על ידי כלליות וריבוי הגוונים.

כדברי מוהרנ"ת (ליקוטי הלכות, נטילת ידים לסעודה ו, נז): וזה בחינת מעלת הדגלים של ישראל שהלכו בדגלים סביב המשכן, וכל אלו הגוונים של ישראל היו כלולים בהצויות הקדושים של הדגלים שנשאו לאות ולנס, שהם היו הפאר והיופי וההידור הנפלא והנורא של מנחות ישראל הקדושים, כמבואר במדרשים מעוצם הפלגת נראות מעלת הדגלים. וכל זה היה כדי שכל גוון וגוון קדוש של כל אחד מישראל יאיר בחבירו, וחבירו בחבירו, ויכללו דין מן דין.

מה שרק יעבור עליך, ולהיכן שתתרחק - אם תזכיר עצמך בפאר היופי הנפלא הזה, של כלליות הגוונים שבדגלי ומנחות ישראל, תשוב ותתקרב להשי"ת. כדבריו בהמשך:

ועל כן כשהענו"ם והסט"א אומרים לישראל "שובי שובי השולמית", שמסיתים אותם שישנובו ח"ו אליהם, משיבין ישראל: "מה תחוו בשולמית כמחולת המחנינים", שנאמר על מחנה הדגלים. אך אתם יכולים לפתות אותנו להתרחק מזה' יתברך ח"ו מחמת מרירת עומק הגלות, הלא כבר יש לנו קדושת 'מחולת המחנינים' שהם קדושת הדגלים שמשם נמשך הקדושה מה שכל אחד ואחד מדבר עם חבירו ביראת שמים, ומאירי זה לזה וזה לזה, שעל ידי זה נשארים קיימים באמתות קדושת ישראל.

וגם היום, שאין אנו הולכים במדבר עם דגלים, יש לנו כח להמשיך קדושת הדגלים, על ידי שנדבר כל אחד עם חבירו ביראת שמים.

כי גם עתה שאין לנו לא משכן ולא דגלים ולא בית המקדש, אף על פי כן זה ידוע שהתורה הקדושה שנשארה לנו היא כלולה מהכל, כמו שאמרו רז"ל, ועל כן, על ידי שאנו קורין בתורה סמוך לשבועות פרישת הדגלים, על ידי זה אנו ממשיעין עלינו נפלאות נוראות קדושת הדגלים, שהם בחינת כלליות הגוונים כנ"ל. וצריך כל אחד לכוון לזה - שיוזכר להמשיך על עצמו קדושת הדגלים, כדי שיוזכר להתגבר לדבר עם חבירו ביראת שמים בכל יום, כדי להאיר הדעת הקדוש בעולם על ידי שיאירו זה בזה ויכללו דין מן דין, שיהיו בחינת קדושת הדגלים כנ"ל.

וְלִשְׁתָּרְנוּ וְלִקְדָּשָׁנוּ בְּקִדְשֵׁי הַעֲלִיּוֹנָה!

התאווה הכללית הנ"ל, שעיקר היצר הרע הוא בתאווה זו. אבל הוא ז"ל אמר להיפך, שהוא יניח לו הכל לברי לשבור, רק זאת התאווה רוצה לשברה לגמרי" (שבחי הר"ן, טו).

והאמת היא, שלאחר שהאדם שובר את התאווה הכללית, הרי הוא יכול בקל לשבר את כל שאר התאוות. וכפי שכותב רבינו בתורה ל"ו: "מי שמשבר התאווה הזאת, אזי בקל יכול לשבר כל התאוות!"

ר' מנחם: אני נפעם לשמוע את כל מה שאמרת. תמיד ידעתי שהקדושה היא היסוד, אבל לא עד כדי כך... ואיך כל זה קשור לצעקות שצעקת?

רבי שמחה: כי ע"י הצעקות בפשיטות להשם יתברך, זוכים לשבור את הקליפה ולהגיע אל הפרי.

ר' מנחם: על איזה פרי אתה מדבר?

רבי שמחה: אני מדבר על ה"פרי" שהוא התגלות חדשה בתורה ועבודת השם, וכדי להגיע אל הפרי הזה חייבים לשבר מקודם את הקליפה שהיא התאווה הכללית. ואת זה עושים על ידי צעקות להשם יתברך!

וכפי שכותב רבינו בתורה ל"ו: "וזהו כלל, שכל נפש מישראל קודם שיש לה התגלות בתורה ובעבודה, אזי מנסין ומצרפים את הנפש בגלות של שבעים לשון, היינו בתאוותיהן. וכשהיא באה במידותיה בגלות, אזי היא רַאמַת (מרימה בקולה וצועקת) שבעין קליון... כי הקליפה קדמה לפרי, ומי שרוצה לאכול הפרי, צריך לשבר מקודם הקליפה. לכן קודם התגלות, מוכרח הנפש לבוא בגלות, היינו במידותיהם, כדי לשברם, ולבוא אחר כך להתגלות" (ליקוטי מוהר"ן, לו).

וה"שבעין קליון" - הצעקות והצועקות להשם יתברך - הם אלו שעוזרים לאדם לשבר את הקליפה ולבוא אל הפרי! "וכשצועק לאלקים כמו שכתוב 'כן נפשי תערוג אליך', וצועק שבעין קליון, לא פחות (!) אזי נפתחין לו סודות התורה, דמיטמרינן מגליון ליה (מה שנסתור, מגלים לו) ומולידי נפשין חדתינן" (שם).

ר' מנחם: אגב, תוך כדי דיבוריך אני שם לב שאתה מביא הרבה מתורה ל"ו, והיום הראשון שהתחילו לספור ספירת היסוד הוא יום הל"ו לעומר...

רבי שמחה: יפה מאד! רבי שמואל שפירא היה אומר גם: מי שרוצה להיות ל"ו צדיק, ילמד ויקיים תורה ל"ו... שכן, שם מגלה לנו רבינו את הדרך איך לשבר את קליפת התאוות ולהגיע אל הפרי; להשיג בכל פעם התגלויות חדשות בתורה ועבודה, ולזכות בכל פעם לנשמתן חדתין.

אלו הם הכיסופים שלנו עכשיו לקראת חג השבועות, שאכן נזכה להיטהר ולהתקדש ולזכות להתגלות חדשה ונשמה חדשה.

ר' מנחם: אמן ואמן!

גם בליקוטי תפילות חוזר על כך מוהרנ"ת כמה וכמה פעמים. הן בתפילתו על תורה י"ט - שם הוא כותב: "אתה ידעת ה' אלקינו, כי תאווה זו היא עיקר הנסיון והמתקלא, אשר רק בשביל זה באנו לעולם הזה, כדי להתנסות ולהצטרף בתאווה זו! כי רצונך הטוב היה לנסות אותנו בתאווה הזאת, אם היא לנו כח להתגבר על יצרנו להכניע ולשבר תאוות גופנו, ולדבק עצמנו לשמך הגדול באמת כל ימי חיינו כדי להיטיב אחריתנו, למען תתפאר בנו בכל העולמות כשנזכה להכניע ולשבר ולבטל תאוה הזאת" (ליקוטי תפילות, יט).

וכן בתפילותיו הלוהטות והבוהרות בחלק שני של ליקוטי תפילות, שם הוא כותב:

"ריבונו של עולם מלא רחמים, אתה גילית לנו על ידי חכמיך הקדושים, שהעיקר הוא תיקון הברית, כי זה עיקר הנסיון והמתקלא של כל אדם בעולם הזה, ורק בשביל זה בא האדם לעולם הזה כדי שיתנסה בנסיון זה! ועל ידי זה יזכה למה שיזכה אם יעמוד בנסיון ובצירוף הזה, אשר כל התורה כולה תלויה בזה, כי שמירת הברית הוא יסוד הכל" (ליקוטי תפילות ח"ב, תפילה מד).

וכן בתפילה שלאחריה הוא חוזר וכותב: "ויזכו כל עמך בית ישראל לשמור את הברית קודש בקדושה גדולה באמת, אשר כל התורה כולה תלויה בזה, והוא עיקר הנסיון והבחירה של כל אדם בזה העולם! כאשר גילית לנו על ידי חכמיך הקדושים" (שם, מה).

ר' מנחם: אם כן לפי דבריך בית ישראל לשמור את הברית קודש בקדושה גדולה באמת, אשר כל התורה כולה תלויה בזה, והוא עיקר הנסיון והבחירה של כל אדם בזה העולם! כאשר גילית לנו על ידי חכמיך הקדושים" (שם, מה).

רבי שמחה: סליחה שאני קוטע אותך, אבל לא "לפי דברי" רק לפי דברי רבינו שציטטתי בפניך...

ר' מנחם: נכון. ובכן, לפי דברי רבינו ומוהרנ"ת שאמרת לי זה עתה, אני מבין שעיקר הכוחות בעבודת ה' אני צריך להניח בקנין הקדושה. האם הבנתי נכון?

רבי שמחה: אכן. כך מסופר בפירוש על רבינו, בספר 'שבחי הר"ן': "שכל מגמתו וכל יגיעתו היו רק לשבר בראשונה התאווה הכללית הזאת" (שם). ורק אחר כך לקח את עצמו לשבר את שאר התאוות.

הוא אפילו סיפר, "שהבעל דבר רצה להניח לו הכל, רק שהוא יִתַּר לו דבר אחד. והוא אמר להיפוך, שהוא יניח הכל, רק אותו הדבר אינו רוצה להניח מלשברו. דהיינו שהבעל דבר היה מרוצה להניח לו שישבר כל התאוות רק שהוא יִתַּר לו דבר אחד, מן הסתם היינו

ר' מנחם: חכיתי עליך המון זמן עד שתגמור את ה'ספירה'... סליחה שאני שואל, אבל מה קרה הפעם שהארכת וצעקת כל כך?

רבי שמחה: לא שמעת? השבוע עוסקים בתיקון מידת היסוד...

ר' מנחם: נו, ולכן?

רבי שמחה: ולכן צועקים וצועקים וצועקים!

ר' מנחם: תראה, אני לא מבין כ"כ בספירות, ולכן אני גם לא מבין מה יש ב"יסוד" יותר מבתפירת' לדוגמא, ומדוע דווקא ביסוד צריכים לצעוק ולצעוק ולצעוק.

רבי שמחה: גם אני לא מבין בספירות, אבל כמוני כמון יודעים שתיקון מידת ה"יסוד" הוא תיקון מידת הקדושה, ובה צריכים להשקיע את עיקר הכוחות. זהו הרי העיקר ממנו!

ר' מנחם: למה זה העיקר? יש הרי הרבה דברים בעבודת ה' מלבד ענין הקדושה; יש תורה, יש תפילה, יש עבודת המידות, יש שבירת תאוות אכילה ותאוות ממון ועוד. ומאי חזית דדמא דהאי מידה סמיך טפי...

רבי שמחה: כל מה שהזכרת הם דברים נחוצים ונפלאים, אבל ה"יסוד" שעליו עומד כל הבנין הוא מידת ה"יסוד"; כשמו כן הוא - זהו היסוד לכל היהדות כולה.

כשם שכל בנין עומד על יסוד, ובלי יסוד יקרוס ויפול כל הבנין. וגם אם יהיה יפה ומפואר, אם היסוד רעוע וחלש, אין לו קיום. כך גם אצל האדם, הקדושה היא היסוד של כל הבנין.

עיקר ההתקרבות שלנו להשם יתברך תלויה אך ורק בתיקון מידה זו, וכפי שגילה רבינו ב'תורה' שאמר בחג השבועות שנת תקס"ו - תורה כ"ט בליקוטי מוהר"ן - בזה הלשון:

"על ידי תיקון הברית, על ידי זה עיקר ההתקרבות של ישראל לאביהם שבשמים. בבחינת 'ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי', 'נשרא' זה תיקון הכללי, שהוא בחינת 'ויגד לכם את בריתו', היינו תיקון הברית. על ידי זה דייקא 'ואביא אתכם אלי' שנתקרבו אליו יתברך. כי עיקר ההתקרבות להשם יתברך הוא על ידי תיקון הברית".

ר' מנחם: אבל הרי האדם עובר הרבה נסיונות בחייו, לא רק בענין הקדושה?

רבי שמחה: אכן, כל אחד מאתנו מתנסה בנסיונות רבים, בכל התחומים והעניינים. אבל בסופו של דבר, עיקר הנסיון שעבורו נשלחנו לעולם הזה הוא בענין הקדושה.

ר' מנחם: עד כדי כך? עבור הנסיון הזה נשלחנו לעולם? **רבי שמחה:** כן כן. רבינו ומוהרנ"ת חוזרים על זה כמה וכמה פעמים.

בליקוטי מוהר"ן תורה ל"ו כותב רבינו בפירוש "שעיקר הנסיון והצירוף שמנסין לאדם, אין מנסין אותו אלא בענין זה. ובליקוטי הלכות מוסיף מוהרנ"ת וכותב: "זה עיקר הנסיון והצירוף של כל אדם, שבא לעולם הזה להתנסות אם יזכה לעמוד בנסיון זה לשבר תאוה זאת! שעל ידי זה יזכה לרב טוב הצפון" (ליקוטי הלכות, קידושין ג, א).

והמתנה

עיקר הנסיון והצירוף של כל אדם בעולם הזה

קוּמָה ה' חֲלָצָה נְפִשִׁי מִגְּלוֹת הַפֶּה שֶׁל שְׂבָעִין אֲמוֹת, שֶׁהֵם מְדוּתֵיהֶם וְתַאֲוֹתֵיהֶם הַרְעוּת, וּבְכִפְרָם מִתְאַוֶּה הַזֶּה שֶׁהִיא תַאֲוַה הַכְּלָלִיּוֹת שֶׁלָּהֶם. כִּי בְּנִתְּךָ הֵיטֵה לְמוֹכְתָנוּ. וְהַכְּנֵסֵת אֹתָנוּ בְּגְלוֹת הַזֶּה שֶׁל תַאֲוֹתֵיהֶן וּמְדוּתֵיהֶן הַרְעוּת, כְּדִי לְנַסּוֹת וּלְצַרְף נַפְשֵׁנוּ עַל יְדֵי הַגְּלוֹת הַזֶּה, כְּדִי שְׂנֻכָּה לְעִמּוּד בְּנִסְיוֹן וְצִרּוּף הַזֶּה שֶׁל תַאֲוֹתֵיהֶן וּמְדוּתֵיהֶן, וּבְכִפְרָם בְּתַאֲוַה הַכְּלָלִיּוֹת שֶׁהִיא עִקְר הַנְּסִיוֹן וְהַצִּירּוּף שֶׁל כָּל אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאִי אֶפְשָׁר לְזַכּוֹת לְשׁוֹם הַתְּגַלּוּת בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה, כִּי אִם עַל יְדֵי שְׂנִיתְנִסּוֹן וְנִצְטָרְפִין בְּתַאֲוַה הַכְּלָלִיּוֹת הַזֹּאת.

כעש ביד הסופר

עוצם ביטולו של מוהרנ"ת לרבינו

מרגע שהכיר מוהרנ"ת בגדולתו של רבינו, ביטל את עצמו לפניו בביטול גמור ללא שיעור. אף על פי שהיה גאון ובקי בנגלה ובחסידות, הבין שכדי לקבל את אורו הגדול של רבינו, עליו לבוא אליו כנער תלמיד המתחיל זה עתה ללמוד, וכפי שהתבטא: "כשהתקרבת לרבינו, סילקתי את מוחי לגמרי, כאילו אין לי שום שכל כלל; כל דיבור של הרבי, היה עבורי עוד פיסת דעת, עוד דיבור - עוד פיסת דעת..." = "נאך א דבור פון רעבן, נאך א שטיקל מח..."

ועוד העיד על עצמו: "מיום שהתקרבת לרבינו, לא רק דבר תורה איני יכול לומר, כי אם המושרש בדבריו הקדושים, אלא אפילו דברי חול איני יכול לומר, אלא רק מה שמושרש בדבריו" (כוכבי אור).

ועוד אמר: "אני אצל הרבי, כעש ביד הסופר!" (שם).

סופרו של הרבי

לאחר הברית של בנו שכנא, נסע רבי נתן שוב לרבינו. היה זה כשלושה שבועות לפני חנוכה, והוא כבר נשאר אצלו עד לאחר חנוכה.

'שבת חנוכה' היתה אחד מזמני ההתקבצות אצל רבינו. רבינו אמר בשבת זו את התורה 'ראיתי מנורת זהב' (ליקוטי מוהר"ן ח), ובה גילה שמצדיק הדור מקבלים רוח חיים להשלים את כל החסרונות. עוד הוסיף וביאר שעל ידי כך אפשר להשפיל את הרשעים. דברים אלו היו מכוונים על איש-בליעל אחד נממירוב שהתנכל לאנשי רבינו, ואכן, לאחר חנוכה, נחל הלה מפלה גדולה.

כשסיים רבינו את אמירת התורה, אמר בבדיחותא: "כשתחזרו וישאלו אתכם מה פעלתם? תאמרו 'רוח'..." ומבאר מוהרנ"ת: "והאמת כן הוא; שפעלנו רוח-חיים, שקיבלנו ממנו להשלים כל החסרונות, כמבואר בהתורה הני"ל".

כתיבת תורה ראשונה מפי רבינו

לאחר שבת, זכה רבי נתן בפעם הראשונה בחייו לכתוב 'תורה' מפי רבינו. רבינו חזר על כל התורה שאמר בשבת, מילה במילה, כשרבי נתן כותב מפיו, על הגיליון. את הפסקאות שרבינו אמר באידיש, תירגם רבי נתן ללשון-הקודש. לאחר מכן, חזר וקרא את אשר כתב, בפני רבינו.

אמנם, לפני התקבצות מוהרנ"ת, היה מי שכתב את תורתו של רבינו, היה זה רבי אברהם מברדיטשוב (מאוחר יותר, העתיק את מגוריו לפטרבורג עיר הבירה הרוסית, לרגל עסקיו, ועל שמה נקרא 'ד' אברהם פטרבורג'). התורות שנכתבו על ידו, הובאו אחר כך בספר 'ליקוטי מוהר"ן' תחת הציפון 'כתב יד החברים'. אולם רבינו הביע רצונו שרבי נתן יהיה סופרו, מכיוון שיודע הוא לכתוב את הדברים באופן מדויק, כפי כוונתו. וכאשר כותב מוהרנ"ת:

"לעניין כתיבת ספריו הקדושים, שהרבה תורות כתב בעצמו זכרונו לברכה, וקצת כתבוהו החברים, והשאר כתבת, אמר שלשון שלי הוא סמוך להמכוון. והוטב בעיניו הלשון שלי, ואמר שאחריו, אנכי, היינו לעניין צחות הלשון של התורות, הלשון שלי היא מעולה מכולם הרבה. אפס, הלשון שלו בעצמו טוב ומעולה ביותר בוודאי, אבל אחר הלשון שלו הוא הלשון שלי תיכף במדרגה שאחריו, נגד הלשון של שאר החברים, כי לא הוטב בעיניו לשונם כלל בכמה אופנים, כי על פי רוב לא עמדו על המכוון כלל, וגם המעט שהבינו לא היו יכולים לכתוב על הספר כל אשר הבינו בלבבם. וה' אלוקים נתן לי לשון

לב

תולדות חיי הקדושים של
נאך עזת מוהרנ"ת ז"ל
ע"פ ר"א נחש אריות פון שולח צדי
פרק כ"א

לימודים (לשון הנביא, ישעיה ג, ד) **והוטב בעיניו הלשון שלי, בעזרת השם יתברך**" (חיי מוהר"ן, שעה).

בית סבו רבי יצחק מרנצי

בד בבד עם התקבצות מוהרנ"ת לרבינו, נסיעותיו אליו, והתמסרותו לכתיבת תורתו - התעצמה ההתנגדות כלפיו מצד כל משפחתו. כשחזר לאחר חנוכה מברסלב, סירבה אשתו להמשיך לנהל את החנות. ואביו, שהיה מלא כעס כלפיו, סילקו מביתו ואף לקח ממנו את סכום הנדוניה שלו שהסתכם באלפיים רובל-כסף. רבי נתן נאלץ לעבור להתגורר בבית זקנו, אבי אביו, רבי יצחק מרנצי, בעוד זוגתו נשארת להתגורר בבית אביו. כפי שהוא כותב:

"ועוצם ריבוי המניעות והייסורים, שהיה לי באותה השנה, שהיא שנת תקס"ג, אי אפשר לשער. כי כולם היו מתנגדים עלי, הן אשתי והן אבי, נרו יאיר וכל בני ביתו וכל בית אבי-זקני ז"ל. ויש בזה הרבה לספר מעוצם ריבוי המניעות, שהיה לי בלי שיעור בכל נסיעה ונסיעה ובכל תנועה ותנועה ובכל עובדא ועובדא של ההנהגות הקדושות של רבינו ז"ל שציווה עלי. ועדיין איני יודע מהיכן קיבלתי כוח לעמוד נגד מניעות כאלו, אשר קשה לטובלם. ותיכף באותו החורף, גירש אותי אבי נרו יאיר, מעל שולחנה, והוכרתי לאכול אצל אבי-זקני, וזוגתי אכלה אצל אבי נרו יאיר, ובכל זה יש הרבה לספר; ואף על-פי כן עזרני השם יתברך והייתי בחורף הזה כמה פעמים אצל רבינו ז"ל, וקודם חנוכה ישבתי אצלו בערך שלשה שבועות עד אחר שבת-חנוכה" (ימי מוהרנ"ת א, ג).

מבעל כזה דורשים פרנסה?!

באחד הימים, נסעה זוגתו אל אביה רבי דוד צבי אב"ד שאריגראד וקרעמניץ וסיפרה לו כי בעלה התקרב לחסידים ועוד ל'יודיניק'עס' (המתודים), כך כונו אנ"ש באותה עת) וכמעט אינו נוטל חלק בפרנסת הבית, רוצה היא אפוא לקבל גט ממנו.

"האם הוא עדיין לומד תורה?", שאל אביה.

"מה אומר?!" - ענתה הבת - "הוא לומד כפלי כפליים יותר ממה שלמד מקודם. מאז החל לנסוע לברסלב לרבו, פיו אינו פוסק יום ולילה מלימוד".

רבי דוד צבי היה אמנם מתנגד לחסידות, אולם אהבת התורה היתה אצלו מעל הכל. "אם כך", אמר לבתו, "זכית בזכייה גדולה, הסירי מלבך מחשבות על גט".

"ומאין אתפרנס?" הקשתה הבת.

ענה לה רבי דוד צבי נחרצות: "מבעל כזה דורשים פרנסה? חרשי את האדמה באפך, עמדי אפילו עם שק מלח בשוק, והביאי מחיה לביתך!"

"כי זה הה"צ רבי דוד צבי ז"ל היה אוהב תורה מאוד, וכשמעו מאתה שמוהרנ"ת חתנו מתמיד ביותר ממקודם, אז אמר 'רבי כזה שנתן לו התמדה ללימוד הרבה - אני מחזיק לו תודה על זה'" (טובות זיכרונות, ה')

לבסוף, הגיעו לפשרה עם רבי נתן, שהוא ייסע לפרקים לברדיטשוב לצורך המסחר. זוגתו חזרה לנמירוב ולמן אותו יום, היו דברי אביה הוראת קודש עבורה; היא חדלה להציק לבעלה ולעמוד בדרכו. אם כי רגוזו של אביו של מוהרנ"ת עדיין לא נח.

אחרי פרק זמן, לקראת ראש-חודש שבט, נסע מוהרנ"ת שוב לרבינו. באותה עת נסע רבינו לטולטשין, לדודו רבי ברוך מרנצי, רבי נתן הצטרף אליו בנסיעתו.

לב

בעקבותיהם של החסידים ברוח שיעור

ראש השנה בצל המלחמה

השנה שנת תרע"ט, ימי מלחמה קשים, העיר אומאן ואוקריינא כולה מופגזת, ופיצוצים נשמעים מידי יום ביומו. והנה ממשמים ובאים ימי ראש השנה הקדושים של שנת תר"פ, ואין איש יודע עד מה, מה יילד יום.

לראש השנה זה, אכן לא הגיעו הרבה מאנשי שלומינו, עקב היות הדבר תלוי כמעט במסירות נפש. אך ככל שהתקרבו ימי ראש השנה הקדושים, נראו באומאן עוד ועוד יחידים אשר זכו לעבור מחיצות של ברזל ולשבור מניעות הגוף והמוח, וטלטלו עצמם בטלטול הקשה לבוא ולהשתתף בקיבוץ הקדוש. רובם ככולם חלו אז במחלת הטיפוס, עד ששכבו חולים וחלושים על ספסלי הקלויז, שהפך להיות כבית חולים.

הדמות המרכזית שבאנשי שלומינו אז, היה החסיד ר' שמשון ברסקי ז"ל, והוא היה יוצא ונכנס ומשמש את ענין רבינו בכל הנצרך. לקראת אשמורת הבוקר של ערב ראש השנה, כבר נתקבצו אנ"ש כאחד בהיכל הקלויז, ובמקום שאין אנשים, ביקש ר' שמשון מר' לוי יצחק בנדר ז"ל שישמש כשליח ציבור באמירת הסליחות, ואכן הנעים בקולו ועורר את הציבור בכבי ובתחנונים.

בהמשך היום הגיעה בקשה ופקודה מאת רב העיר שכיח מטעם השלטונות באומאן וסביבותיה; היות ומחר ביום א' דראש השנה, צפויה התלקחות מלחמה יתירה בין הפלגים השונים, ונשקפת סכנה לחיי היהודים אשר יסתובבו בעיר בשעות היום, על כן בקשתו שטוחה, שיקדמו להתפלל בכל בתי הכנסת שבעיר, ובתוכם גם הקיבוץ של חסידי ברסלב, בשעה מוקדמת קודם אור היום, ויזדרזו לגמור את התפילה קודם שיתחילו המהומות ברחובות קריה.

ענה ר' שמשון ואמר: "התקבצות אנשי שלומינו בראש השנה, עניינו של רבינו הוא, כמאמרו 'אזר מיין זאך איז ראש השנה', וכי יעמוד בסוד קדושים להכניס ראשו בענין גבוה כל כך, לעשות בו שינויים? אין אנו יכולים להחליט בעצמנו, לשנות שום ענין בסדרי הראש השנה של רבינו, ולו רק בשינוי זמן התפילה, הנהוג מאז ומקדמת דנא!".

תפילת מנחה של ערב ראש השנה, ניגש שוב ר' לוי יצחק, וכן המשיך גם להתפלל תפילת ערבית, מאחר שהקהל כולו היה מרוצה מחזון 'טרי' זה. בבוקר אכן התפללו כרגיל ונהוג בלי שום שינוי. לתפילת שחרית ניגש ר' אלטער מירקעס ז"ל, ולתפילת מוסף ביקש ר' שמשון שוב מר' לוי יצחק שישמש כשליח ציבור, הוא אף התחיל להתחמק ולהסתפק, מחשש ההורו' גדלות וכדומה. ר' שמשון לא התייחס לבלבוליו, והגישו אל עמוד התפילה.

לקראת תפילת "הנני העני ממועש", נכנסו שוב ספיקות בלבו של ר' לוי יצחק, ועמד מהרהר שמא יכנסו בלבו מניעות תפילתו, בהיותו משמש לראשונה כש"ץ וכבר מתפלל את רוב התפילות. ומה גם שחלש מהחולי, והיה עייף ויגע מטרחת הדרך, ומכל מצב המלחמה השוררת בחוץ.

בראותו כך, שלח ר' שמשון את ר' אבא ליינסקי ז"ל, לגעור בו בזה הלשון: "בחוץ מסתובבים רוצחים ומנופפים בחרבות ויריות, ואתה עומד ומהרהר על מחשבות של גדלות? גש ותתפלל!". דברים אלו נכנסו באוזנו ולבו, והתפלל את כל התפילה בהכנעה ובהתעוררות הלב. אחר התפילה אמרו הציבור כי על פניו נראה ממש כנפטר מגודל חולשתו, ומסירות נפשו לעמוד שעות ארוכות, ומאז שימש כש"ץ רבות בשנים.

לימים סיפר ר' לוי יצחק, כי ההתעוררות שהיתה באותו ראש השנה לא ניתן לתאר ולשער. התפילות הצעקות והבכיות היו עד לב השמים, מגודל הפחד והמורא, כי הייהם היו תלויים להם מנגד, מחוץ תשכל חרב ומחזרים אימה. עם כל זה, הכל עבר כשורה וכלי שום נזק לאף אחד מהמתפללים, למעלה מדרך הטבע. וכמובן, שמחתם היתה גדולה לאין שיעור, שזכו אף בשנה כזו, לקיים מאמרו והזהרתו הק' להיות אצלו על ר"ה שבזה תלוי הגאולה.

רבי שמשון ברסקי ז"ל

נכד רבינו הקדוש. נולד בשנת תרל"ד לאביו רבי ישראל מנדל, בנו של רבי שמשון מהיער, ולאמו רבי בת אפרים, בנה של מרת שרה בת רבינו הקדוש.

בימי נעוריו זכה להסתופף בצלו של החסיד הנלהב רבי משה ברסלב'ר, תלמידו המובהק של רבי נתן, והוא אשר קידבו לרבינו, ומסר לו שיחות וסיפורים ששמע מפי מוהרנ"ת.

נל"ע לפנות ערב ליל ר"ח סיון שנת תרצ"ה, ונטמן בביה"ח באומן.

מצבונ' 22

"ל"ג בעומר תשפ"ב" – מאי קא משמע לך?

מה מלמד אותנו ה"ל"ג בעומר תשפ"ב"? כיצד נהפכת ישועה בודדת לשרשרת ישועות? מה יוצר את הכלי לקבל את השפע?

אצלו כלי לקבל השפע, כי עיקר התהוות הכלי הוא על ידי האמונה, דהיינו על ידי שמאמין גם בעצמו שה' יתברך שומע גם תפלתו. והבן ושים לבך היטב לזה! עד שתאמין בעצמך ותזכור בכל פעם כמה פעמים קראת מצרה אל ה' וכו' וענה אותך והושיעך, ועל ידי זה תתחזק גם עתה בתפילה וה' יושיעך!" (שם, תהלות ד, ו-ז).

והרי השיעושה הזאת - אם ניקח ממנה חיזוק להרבות בתפילה וצעקה יותר ויותר על כל הישועות הנצרכות, הרי שהן יכולות לגדול ולהתרבות בריבית, וריבית דריבית...

ועתה נציין כמה נקודות, אשר אנו יכולים ללמוד מהל"ג בעומר הזה - נקודות הנלקחות מה"אוצר של יראת שמים", הנחל נובע מקור חכמה, אשר לימדנו דרכי וטכסיסי מלחמת היצר התמידית:

א. **דע את האויב** - עלינו לדעת שאנחנו נמצאים בשטח האויב, והוא עומד וזומם עלינו עצות וגזירות להכריתנו מארץ החיים, ואין הוא דורש טובתנו כלל ועיקר. וגם אם הוא מצהיר על כך באופן ברור - לא מתבלבלים, האויב הוא אויב!

ב. **אין יאוש** - ההחלטה הנחושה שלא מרימים ידים, ולא מתייאשים, ולא נותנים יד לפשע, ולא מתיישבים עם האויב בשולחן אחד לצורך שום פשרה כלשהי או הסכמה, הן גלויה והן נסתרת, אלא ממשכים לרצות ולכסוף מבלי להתחשב כלל עם המציאות הנראית על פני השטח. שכביכול אינו מאשיר מקום להן לשרוד.

ג. **מריעשים בתפילה** - ולא מרפים. וגם אם אין רואים שום פתח של תקוה, אלא אדרבא, כל הזמן מגיעים בשורות קשות מהשטח - לא עוצרים את הזעקה ותפילה בשום אופן.

ד. **יוצאים לדרך** - לעובדא ולמעשה, יוצאים לדרך גם כשהאפשרות של ההגעה למטרה לוטה בערפל. יוצאים; "כי תצא למלחמה על אויביך..." האם נגיע לבסוף? זה לא הענין שלנו כעת!

ה. **לא מתפעלים מהנצחון הזמני** - גם כשכבר יצאנו, וב"ה הגענו, ורואים את החורבן מול העיניים, מתחזקים להתפלל, לרקוד, לשמוח, גם כשהנצחון כבר הוכרע לכאורה לצד האויב... רגע, סבלנות! הסיפור טרם הסתיים, "פאר א נער ווייזט מען נישט קיין אלבע ארבעט..."

ו. **אתה לא לבד** - אל תדמה בנפשך שאתה לבד במערכה! כח הצדיקים מלווים אותך, ומריעפים עליך כוחות עצומים. "נשמתן של צדיקים מסייעתו..."

ז. **אינך צריך לידע כיצד יהיה הניצחון** - אתה לא ממונה להביא תרונות ועצות ומהלכים כיצד תבוא ישועתך. אתה תעשה את שלך, והישועה בוא תבוא באופן ומקומם שלא חלמת עליה כלל, ובין-רגע "כל הרשעה כעשן תכלה, כי תעביר ממשלת ודון מן הארץ..."

"וכשהשם יתברך מראה פנים שוחקות, חיים וטובה לעולם... וכן הצדיק כשמראה פנים שוחקות הוא טוב!" (ליקוטי מהר"ן, קעב).

אפשר לשלוח שאלות שיפיע במדור הזאת בטל או באימייל של המערכת

לב

"ועשית עמהם נס ופלא להודות ולהלל לשמך הגדול!"

אחר הישועה הגדולה בהילולא דרשב"י בהאי שתא באתרא קדישא דיליה, אשר זכינו לראות עין בעין את כוח הצדיקים, אף בדורינו דור יתום - נביא מקצת מהשתלשלות העניינים, להתוודע ולהיגלות שבכוח הצדיקים ועוצותיהם, ניתן להמתיק אף את הדינים הקשים ביותר!

ריקודים והמחאת כף: ב"שבת אויפרוף" שקודם ההילולא - יום חתונתו ויום שמחת לבו דרשב"י - נערכו ריקודים והמחאת כף בכל בתי מדרשינו ברחבי תבל, יחד עם ילדי החלאקה היקרים נ"י כנהוג. כשהשנה נוספה כוונה בעת הריקודים, להכניס שמחת ההילולא בלבבנו ולהמתיק הדינים הקשים השרויים על מקום מנוחתו של רשב"י. ברבים מבתי הכנסת אף הוסיפו לשיר ניגוני ישועות לישראל ומפלה לרשעים, בבקשה לפני בורא כל העולמים שזוכה לשבר כל המניעות, ולהשתתף בהילולא הגדולה בקדושה וטהרה.

תפילה ובקשה: ביום שני שקודם ל"ג בעומר התקיימה "עצרת תפילה" בבית מדרשינו "אוהל הדסה" בבית שמש, בנוסף לשאר עצרות התפילה ברחבי ארה"ק. לבקש רחמים ולהתחנן על קדושת הילולת התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי בל"ג בעומר.

לאחר אמירת תהלים ותחינות בהתעוררות, נשמעו דבריו הנרגשים של הרה"ח ר' שאול סירוטה שליט"א.

שיאו של המעמד היה בעת אשר נכנסו נשים צדקניות להיכל בית המדרש, ובקעו רקיעים בבכיות ודמעות מול ארון הקודש הפתוח, ויהי המקום לחרדת אלוקים. ובוודאי עוררו הדברים רעש גדול בשמי השמים.

מסירות נפש: כבר מתחילת השבוע נראו עשרות ומאות מאנ"ש, בתוך המון יהודים יראים ושלמים, שבאו לשהות בצילו של רשב"י בהר מירון בחששם שלא ימנע מהם ח"ו הזכות לשמוח בשמחתו, ובכך הוכיחו קבל עם ועדה את אהבתם הגדולה והיתרה לצדיקי אמת! עוד רד ישראל עם א-ל!

בימים אלו קיימו אנ"ש השוהים באת"ק הדין מניינים מרכזיים, בהם התפללו בצוותא שחרית כוותיקין, מנחה, ערבית וספירת העומר, בכח ובהתלהבות, עם ריקודי קודש אחר התפילה למשך זמן רב.

מה נאה היה המחזה בעיצומו של יום, כשאלפים ורבות מאחינו בני ישראל ובתוכם רבים מאנ"ש, נהרו לעבר ההילולא הקדושה. דילגו על ההרים וקיפצו על הגבעות כחום היום במסירות נפש, עד אשר זכינו אחר צהרי היום להתבשר בבשורה המשמחת שגבר צד הקדושה ונשתברו כל המניעות, ונפתחו כל השערים לשמחת לב יראי ה' וחושבי שמו. "און די שמחה וואס איז דארטן געווען..."

כן 'עורנו ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, שנשמע ונתבשר במהרה בגאולתנו השלמה מעל לדרך הטבע!

נקודות 26

אָמַר: שְׁאוּב שְׂיֵאמַר הָאָדָם בְּשַׁעַת הַהִתְבוּדָדוֹת, בְּשַׁמְתְּבוּדְד בֵּינוּ לְבֵין קוֹנֵנוּ יֵאמַר: הַיּוֹם אָנִי מִתְחִיל לְדַבֵּק בְּךָ! וַיַּעֲשֶׂה בְּכָל פְּעַם הַתְּחִלָּה ... כִּי מָוֶה נִפְשָׁה; אִם הָיָה מִקֵּדָם מוֹב, עֲבָשׂוּ יְהוָה מוֹב יוֹתֵר. וְאִם חָס וְשָׁלוֹם מִקֵּדָם לֹא הָיָה מוֹב, בּוֹדְאֵי צָרִיךְ וּמְכַרְח לַעֲשׂוֹת הַתְּחִלָּה

חֲדָשָׁה. (היי מוהר"ן, תלז)